

dr. Vesna Bergant Rakočević

Otvoritev Dnevov sodstva 2022, Rogaška Slatina 9. in 10. junij 2022

Spoštovana predsednica Državnega zbora Republike Slovenije mag. Urška Klakočar Zupančič, spoštovani predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije mag. Damijan Florjančič, častni gostje, drage kolegice in kolegi, sodnice in sodniki!

Dobrodošli na tradicionalnih Dnevih slovenskega sodstva. Hvala vsem, da ste tukaj.

Hvaležna sem, da stojim pred vami, enaka med enakimi, in dojemam kot poseben privilegij, da lahko za začetek našega dvodnevnega druženja izrečem nekaj misli.

Pred dobrim mesecem sem se udeležila Evropske konference sodniških združenj in prinašam vam pozdrave sodniških kolegov širom Evrope. Zbrali smo se sodniki iz 40 evropskih držav in prisluhnili drug drugemu. Težave naših evropskih kolegov so zelo raznolike: nekateri turški sodniki so denimo v zaporu, nekateri poljski sodniki v disciplinskih postopkih zaradi uporabe prava EU, nekatera ukrajinska sodišča so porušena zaradi vojne, mnogi kolegi so izgubili streho nad glavo.

Poročilo o stanju sodstva v Sloveniji k sreči niti približno ni bilo tako dramatično. Prav nasprotno. Lahko smo s ponosom poročali o našem zelo uspešnem delu tekom pandemije, za kar vam vsem skupaj in vsakemu posebej izrekam posebno priznanje. Lahko smo z zadovoljstvom poročali o tem, da sodni zaostanki v Sloveniji niso več sistemska težava. Kljub suboptimalnim, da ne rečem slabim pogojem, v veliki večini zadev zagotavljamo sodno varstvo v razumnem roku.

Žal smo evropskim kolegom poročali tudi o slabih plateh.

O tem, da sta bila dva kandidata za vrhovna sodnik zavržena v DZ, brez slehernega dvoma zato, ker njuno sojenje v konkretnih primerih ni bilo po godu politični večini. O medijskih diskreditacijah sodnikov, o verbalnih in žal celo fizičnih napadih. O diskreditacijah sodnikov celo s strani politikov na oblasti. O objektivno porušenem ravnovesju med enakovrednimi vejami oblasti, to je o neustavnem plačnem položaju sodnikov nasproti funkcionarjem izvršne in zakonodajne veje.

Verjetno ste seznanjeni, da je Ustavno sodišče RS prejšnji mesec zaradi pomanjkanja pravnega interesa zavrglo pobudo SSD in podpisanih sodnikov, češ da imamo vsi sodniki na voljo individualno pravno varstvo. Vprašajmo se: ali si res kdo želi 500 in več sodnih sporov zaradi sodniških plač?

V obravnavi je še podobna zahteva Sodnega sveta in nadejamo se posrednih pozitivnih učinkov tiste odločitve, ki naj bi bila sprejeta absolutno prednostno.

Odločitev o zavrženju sicer ni popolnoma nepričakovana, čeprav jo zelo obžalujemo. Vloženo je bilo ogromno truda, za kar se kolegom, ki so pobudo pripravljali, iskreno zahvaljujem. Smo se pa odloči za pot na URS, ker je umanjala volja za racionalen, stvaren, na objektivnih kazalnikih temelječ dialog s prejšnjimi vladnimi ekipami. Zelo upamo in glede na to, da so

napovedane vsesplošne spremembe v komunikaciji in v družbeni klimi nasploh, optimistično pričakujemo, da bomo v novi vladi končno spet našli tvorne sogovornike in da ne bo ostalo samo pri besedah o pomenu vladavine prava.

Je modro, da to optimistično pričakujemo? Je bolje biti optimist in nato razočaran, ali pesimist in nato presenečen? Optimist pravi, kozarec je napol pol, pesimist pravi, da je napol prazen. Realist pa pravi, ta kozarec je dvakrat prevelik. Bodimo raje torej stvarni, bodimo realisti, ampak vztrajni.

Latinski rek pravi: *gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo*. (Kapljica ne izdolbe jame s silo, pač pa z vztrajnim padanjem.) Še naprej bomo zahtevali odpravo neustavnega plačnega položaja sodnikov, in sicer dokler je ne bomo dosegli.

Kakšen fantastičen dan! Je nekoč vzkliknil naš predsednik republike. Žal ga danes, kljub temu, da smo ga povabili, ne moremo pozdraviti med nami, ne danes, ne na kakšni minuli slovesnosti, niti na 50. obletnici SSD, ki smo jo slavili lani, ne. V slabem letu dni, kar sem predsednica SSD, so me nagovorili trije predsedniki držav, avstrijski, portugalski, izraelski. Dober, a zame osebno nenavaden, je bil občutek, ko sem videla, kakšno zaslombo imajo naši avstrijski, portugalski in izraelski kolegi v svojem predsedniku države. Kakšnega priznanja in spoštovanja so vzajemno deležni.

Upam in želim si, da bo tudi za nas slovenske sodnike prišel tisti „fantastični dan“, ko bomo dobili predsednika ali predsednico, ki se bo zavedal(a) pomena vladavine prava in tega, da smo ravno mi sodniki njegov najmočnejši, najpomembnejši in nenadomestljiv del.

Ampak tu nismo ne zaradi naših plač ne zaradi predsednika republike.

Spomnimo se, zakaj smo tu! Vsak naj se poskuša vsak dan spomniti trenutka svoje zaprisege.

“Prisegam, da bom sodniško funkcijo opravljala v skladu z ustavo in zakonom ter sodila po svoji vesti in nepristransko.”

Tu smo zaradi ljudi in varstva njihovih pravic. Tu smo, ker smo tako prisegli.

Ni prav, da gledamo samo drugam in obsojamo politiko. Ta se menja, mi ostajamo. Imamo trajni mandat. To ni nekaj samoumevnega. Je civilizacijska pridobitev, a če se ozremo po svetu, kaj lahko ugotovimo, da nobena civilizacijska pridobitev ni nedotakljiva. Zavedajmo se torej tega privilegija in odgovornosti, ki jo prinaša.

Vprašajmo se, kaj lahko mi storimo, da bo življenje v naši družbi in tudi med nami samimi boljše. Kaj lahko storimo oziroma kaj moramo storiti.

Naš poklic ni navaden poklic in tega ne smemo nikoli pozabiti. Verjetno premnogi premalokrat pomislimo na naše mladostne ideale, ki so nas vodili čez vse stezice in stopnice, da smo danes tu, kjer smo. Kar počnemo, je pomembno. Sprejmimo privilegij, da odločamo o usodi drugih ljudi, kot pravi predsednik vlade, s ponižnostjo.

Mogoče se tudi kdo od vas spomni znamenitega govora Steva Jobsa Stanfordskim študentom o ljubezen in smrti, in njegovega odgovora na vprašanje, zakaj ni nikoli obupal, pa čeprav je doživel hude udarce usode. Včasih te življenje udari z zidakom po glavi.... »*But I still love*

what I did«, je bil njegov odgovor. Edini način, da si dober v tem, kar počneš, je, da imaš to, kar delaš, rad, da verjameš, da je to, kar delaš, pomembno. In kar delamo mi vsak dan – JE pomembno, za ljudi in za tudi gospodarstvo. Prav z vsako zadevo, majhno ali veliko - sodniki zagotavljamo mirno sožitje med ljudmi in varnost pravnega prometa.

Ne izgubljam časa z nepomembnostmi, z malenkostmi. Naj nas ne preokupirajo negativni pojavi, niti tisti v lastnih vrstah, čeprav je prav, da se o njih večkrat na glas pogovarjamo.

Drage kolegice in kolegi, sodnice in sodniki. Po dolgem času se vidimo v takem številu. Nekateri ste tu prvič, in ti še posebej srčno dobrodošli v naši sredini, spet nekateri – žal, zadnjič, in tudi te posebej lepo pozdravljam ter se jim za njihov prispevek pri zavzemanju za naše skupne vrednote zahvaljujem. Je že tako, da odidejo tudi najboljši in da nihče ni nenadomestljiv. Zato dobro izkoristimo sleherni trenutek. Tudi tu, v Rogaški Slatini.

Ne bomo si očitali pomanjkanja postulacijske sposobnosti. Ne bomo se obkladali z grdimi besedami in jih potem minimizirali ali se sklicevali na svobodo govora.

Prisluhnili bomo eminentnim govorcem in se odkrito pogovorili o prihajajočih izzivih. Tema letošnjih dni je sodniška zakonodaja, ki je bila predvidena že za lanske in celo predlanske spored. Včasih kakšen zastoj celo prav pride. Za spremembe v sodstvu, ki mora biti robusten, predvidljiv sistem, vsekakor drži *festina lente*, hiti počasi. Nekatero spremembo so gotovo nujne, nekatere so morda koristne, veliko vprašanje pa je, ali sodstvo res potrebuje novo malo reformo v takšnem obsegu, kot se je napovedovala v prejšnjem mandatu zakonodajne in izvršne oblasti. Vsaj zame je to vprašanje retorično. Že slišimo očitke, da se otepamo vsakršnih sprememb. To ne drži. Govorimo le o sodniški zakonodaji. Samo spomnila bi na angleški pregovor: „If it's not broke, don't fix it!“ (Če ni zlomljeno, ne popravljal.)

O vsem tem imamo lepo priložnost, da se v prihodnjih dveh dneh temeljito pogovorimo. Poleg tega pa seveda upam, da bomo zgradili nove in učvrstili stare prijateljske vezi, se tudi zabavali, tekmovali v duhu športnega fair playa.

Vsem skupaj želim nepozabne prve poskovid Dneve sodstva. Na oder pa vabim slavnostnega govornika, predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, mag. Damijan Florjančič, prosim!

Rogaška Slatina, 9. junij 2022